

PARTITIONVM
Theologicarum
DISPVATIO XXIX.

De
AVTORITA-
TE ECCLESIAE
IN GENERE.

*Includat & Florentissimã Academiã Witteber-
gensisproposita*

PRÆSIDE
M. IACOBO MARTINI
Professore publico:

Respondente
PAULO TWARDOCO
Strelicensi Silesio.

*Ad diem 12. Octobris Horis locoq;
consuetis*

Sumtibus Clementis Bergeri
Bibliopolaë Wittebergenfis.

ANNO 1611.

VIRIS

Magnificis, Illustri Genere, Majorumq; pro-
sapia clarissimis Dominis,

DN. GEORGIO RHEDERO
DE RHEDER SACRÆ CÆSARÆ

Majestatis Pragustatori: Libero Baroni super *ujsya*
Strelicium Domino in Tosta & Weistreschem/etc.

D. ANDRÆ KOCHTICIO,
L. B. A LVBLINIECZ ET KOCH-

ticz in Kossenczin & Turnawa.

Mecœnatibus meis Clementissimis,

Nec non

Prudentissimis Amplissimisq; duarum inclutarum
Rerumpublicarum, que sunt

STRELICII

&

BEUTHOMII

Consulibus ac Senatoribus dignissimis

UT ET

REVERENDIS AC DOCTISSIMIS VIRIS

Dn. JOANNI GYZIO: in VVyloká,

Dn. BASILIO VVOCHIO Avunculo: Lozmiri,

Dn. NICOLAO DUBELIO: Tarnomonti,

Dn. THOMÆ KARCZOVINO: Zalesi

Dn. DANIELI MUROVIO Kossentini,

Dn. PAULO SOCHIO Glogobergenfis; &c.

VIRO item PRUDENTI AC DOCTO

Dn. DANIELI CAPRICORNO Nor. pub. Strel. Vitri-

co instar Patris amando atque honorando.

Dns, Fautoribus ac Promotoribus suis summè colendis.

Exercitationem hanc Theologicam officiosè
offert & consecrat.

Paulus Tywardocus Respondens:

Verbi di-
vini &
Sacra-
mentorū
Christi
ministr.

TYPVS HVIVS DISPVATIONIS.

Requisi-
ta Eccle-
siae sunt
vel

Generale:
quod faci-
mus auto-
ritatem:
que consi-
deranda
partim

Ratione
Eccle-
siae, ubi
viden-
dum

1. Quanta sit au-
toritas illa: & an
Ecclesia errare
possit &
2. Quam habeat
autoritatem &
potestatem in di-
iudicandis fidei
controversiis.

Ratione certarum, earumque
praecipuarum partium.

Specialia.

DISPUTATIO XXIIIX.

De
Autoritate Ecclesiæ in Genere.

CONTINUATIO.

Qua generalis Ecclesiæ militantis natura sit, vidimus disputatione precedente: consequens nunc est, ut ad ejus requisita progrediamur.

Theses.

*Quanta
Ecclesiæ
autoritas.*

1. Requisite sunt vel generale, vel specialia.
2. Generale facimus *Autoritatem*: quæ partim ratione totius Ecclesiæ consideranda, partim certarum, earumque præcipuarum partium.
3. Ratione totius Ecclesiæ quando consideratur; videndum. 1. Quanta illa sit autoritas. 2. Quam habeat autoritatem & potestatem in dijudicandis fidei controversiis.
4. Primum quod spectat, omnino statuimus, Ecclesiæ autoritatem non parvam vel exiguam, sed reverà magnam esse. Quandoquidem librorum sacræ scripturæ fidelis custos & testis est, sacros codices ad nostra usq; tempora transmittens.
5. Magna, inquam, hæc est autoritas, indeterminata tamen vel absoluta nõ est: & major adhuc sacræ scripturæ autoritas: Ab hac enim illius dependet. Simpliçiter enim verbo subiecta
Scal.

& allegata est Ecclesia, nisi enim sponsi vocem audiat, & sequatur, Sponsa & Ecclesia non est vel manet.

6. Non igitur Ecclesie vocem simpliciter audire oportet, aut sine discrimine suscipere, quicquid docuerit: Sed id audire & suscipere tenemur, quod a Deo edocta & docere iussa, nec non verbi divini autoritate comprobare potest, nos docet.

*Quoq;
Ecclesia
audienda.*

7. Quocirca neque eousque Ecclesie autoritas extendatur, ut scriptura Canonem consignare & ex libris non Canonicis Canonicos facere, in ejus potestate sit. Quandoquidem id tantummodo prestat & efficit, ut ij libri, qui revera, & in se sunt Canonici, pro Canonicis recipiamus.

8. Adde, quod is, qui a nuda Ecclesie autoritate pendeat, ad modum ruinoso innitatur fundamento, cum illa ab errore hac in imbecillitate immunis non sit, sed facile a veritate aberrare queat.

9. Id vero cum pernegent Pontificij, licet in precedente quoq; disputatione aliquo modo motum sit, hic tamen exactius explicare & demonstrare operæ precium erit.

*Ecclesiam
errare posse
demonstratur.*

10. Tenendum igitur initio est, illud de utraq; & universali & particulari Ecclesia verum esse.

11. Particularem Ecclesiam errare posse, extra controversiam est. Id enim ipsa rerum experientia, & historiae veritas satis superq; demonstrant. Annon Adamus & Heva erraverunt, decepti Satanae obsecuti? Errabantne aliquamdiu Apostoli ac Discipuli Christi cogitationibus de regno Messie mundano seducti? Quid etiam de Paulo dicemus, frustra ne is metuit, ne Corinthij degenerarent a simplicitate, quæ est in Christo?

*Particulari
rem errare
probat.*

2. *Cor. 11. v. 3.* Petrus estne horribiliter lapsus, Dominosuo ter abnegato, etiam cum execratione sui, *Matth. 26. v. 47.* Quandoq; postea etiam non recto pede incesit, *Gal. 2. v. 14.*

*Universalem
errare ostenditur.*

12. Universaliter quoq; tam Veteris quam Novi Test. Ecclesiam errare posse facile ostenditur.

13. De tota enim Ecclesia Veteris Testamenti, id manifestum est; quippe quæ quantum ad publicum ministerium erravit sapissime. Testatur Moses Patriarcharum Ecclesiam non

*An Veteris
Test. Ecclesia
erravit,*

semel erroribus obnoxiam fuisse. De Sacerdotibus qui dubi-
tat, pertexat Historiam Iudicum ac Regum: expendat etiam
querelam, in scripturis Veteris Testamenti sæpius repetitam:
*In diebus illis Rex non erat in Israel, quisq; quod RECTVM ERAT IN
OCVLIS SVIS, faciebat.* Quid enim hoc est aliud, quam tristis-
sima tristissimæ avaritiæ in Ecclesia & Repub. Idololatriæ
quoque & licentiæ extremæ descriptio? Simile etiam huic est
illud, quod legimus 2. Paralip. 15. v. 3. *Dies multi Israeli, absq; Deo
vero, & absq; Sacerdote, Doctore & absq; lege.* Quod sane de nulla a-
lia re, quam Ministerio publico quit intelligi.

14. Putesne etiam universalem errorem vancupandum
esse eum, de quo varijs in locis loquitur Propheta Esaias c. 56.
v. 11. *Ipsi Pastores non norunt intelligere, VNIVERSI in viam suam
reversi sunt, quisq; ad Avaritiam suam in termino suo.* Jeremias. c. 6. v.
13. *A parvo enim eorum, usq; ad magnum eorum, omnes avarè sectantur
Avaritiam; & a Prophetis usq; ad Sacerdotem, OMNES faciunt menda-
cium.* Ezechiel. c. 7. v. 26. *Contritio super contritionem veniet, & audi-
tus super auditum erit: & quærent visionem à Propheta, & non erit &
lex peribit à sacerdote, & consilium à senioribus.* Quid multa? an non,
Christo veniente in hunc mundum Ecclesia Judæorum erra-
bar? videatur Evangelium Matt. c. 5. item 15. 23. 26. &c.

*Ecl. scilicet
Novi Test.
errare pos-
se ostendi-
tur.*

15. Constat igitur, Ecclesiam Veteris Testamenti errare po-
tuisse, imò etiam erravisse, & quidem gravissimè: Sequitur
nunc, ut videamus Ecclesiam Novi Testamenti. Nunc de illa
potissimum negant Pontificij, quod errare possit; cum ei affi-
stat semper Spiritus S. & Christus veritas ipsa promittat, se
nūquam nos relicturum orphanos, *Esaiæ 59. Iob. 16.*

16. Verùm ita quando disputant Adversarij, suam igno-
rantiam produnt, ac propalam ostendunt, se verum scripturæ
intellectum, de quo aliàs multum gloriantur, & sibi solis ad-
scribunt, non habere, ideòque à Spiritu S. non regi; sed ab eo
relictos esse. Quandoquidem promissiones illæ Ecclesiæ factæ
non sunt absolutæ, sed conditionatæ; ideòque pertinent ad
Ecclesiam, quatenus audit vocem sponsi sui, manetque in veri-
tate

rate sermonis Christi, ac rectè singulis applicantur credentibus; Cùm Ecclesia nihil sit aliud, quàm credentium multitudo sive cæus. Ut igitur singuli credentes sive fideles Spiritui S. donati, quando verbum Christi deserunt, errant; ita quoque tota Ecclesia errat, nisi in Christi sermone constanter permaneat.

17. Quid? negare non possunt Pontificij; gravissima peccata inveniri: Cur igitur errores in illa inveniri posse negant? An non ex fonte planè eodem utraq; promanant? an non tam his, quàm illis Spiritus S. averfatur?

18. Accedit & hoc, quòd in Ecclesia non semper sit pura fides, & pura Sacramenta. Unde ita arguimus: Ubiq; non semper pura fides, & pura Sacramenta, ibi dantur errores contra fidem & contra Sacramenta. At in Ecclesia non semper est pura fides, neque semper sunt pura Sacramenta. Ergò in Ecclesia esse possunt & sunt quoque errores contra fidem & contra Sacramenta.

19. Majorem negabit, qui ratione caret: Minor probatur ex Paulo, qui disertè scribit ad suos Corinthios: *Oporteret inter vos esse hereses* 1. Cor. 11. v. 19. & ad Gal. c. 3. v. 1. *Amentes Galatæ*, inquit, *quòd vos fascinarit, ne crederetis veritati.* Addatur 2. & 3. caput Apocalypseos.

20. Concludimus igitur, Ecclesiam, quæ credit doctrinæ verbi divini, immunem esse à lapsu: at quæ imperfectè credit, humanæq; doctrinæ ventò circumagitur, errare.

21. Inquis: forsan non opus esse, tam operosa demonstrati, *Obitio*
one indefinitæ hujus propositionis: *Ecclesiam Novi Testamenti errare posse*: cùm indefinitè concedere videantur Pontificij; dum non urgent de particularibus, utpote de Ecclesijs Orientalibus.

22. Verùm argumenta, jam adducta, universaliter intelligenda esse, manifestum est illis, qui ea rectè perpendunt.

Sed

23. Sed ut propius ad rem accedamus, quæritur, quid ad-
versarij per *universalem sive Catholicam Ecclesiam* intellectum ve-
liant, aut totum illum cœtum, omnium & singulorum homi-
num, Christi nomen hisce in terris, profitentium; vel cœtum
duntaxat renatorum, Sanctorum & Electorum.

24. Si hunc intelligant per Ecclesiam Catholicam, facile
largimur, nunquam futurum, ut nullus in orbe reliquus sit
cœtus fidelium: Quandoquidem usque ad consumationem se-
culi vivi colliguntur lapides, ad spiritualis templi ædificatio-
nem, quamvis non semper ex eodem acervo tollantur, hoc est,
ex omnibus quidem locis ac gentibus, sed non semper ex ijs-
dem, vocabuntur homines ad Christum, qui Deum Patrem
in Filio, per Spiritum Sanctum rectè invocabunt.

25. Ergò hoc modo sumta Catholica Ecclesia, nunquam
tota, hoc est, omnia & singula Ecclesiæ membra in fundamen-
to errabunt.

26. Verùm non opus est Pontificijs hic multa concedere,
cùm hoc modo dictam Ecclesiam Catholicam non intelligant;
nihil enim, si ita sumant vocem (Catholicum) respondere pos-
sunt ad quæstionem de publico Evangelij Ministerio, an illud
errare queat.

*Ministeri-
um publi-
cum potest
errare.*

27. Ministerium verò publicum, hoc est, gubernatores Ec-
clesiæ errare posse, & errasse quoq; nec non interdum multi-
tudinem magnà ex parte illorum errore secutos esse testantur
tempora Eliæ. Tum enim in regno Israëlítico obscurissima fu-
it Ecclesiæ facies, Baaliticâ passim grassante Idololatriâ. Item,
sub Christi in carnem adventum, extinctâ doctrinæ luce, Ec-
clesia in magnis versata est tenebris, donec repurgata per Chri-
stum & Apostolos doctrina illa restoruit. Idem exemplis Aaro-
nis, qui aureum vitulum conflat *Exod. 32. v. 2.* Pontificis Urie,
qui Idololatriæ impiæ Regis Achazi, ad stipulatur *2. Sam. 16. v. 11.*
& Sacerdotum, totiusq; Levitici ordinis, qui tempore Re-
gum Juda volumen Biblicum amiserunt: *2. Regum. 22. v. 8.* evi-
dentissimè patet.

Quid?

28. Quid? Donatistarum error est, ex impuro ministerio totam Ecclesiam arguere iniquitatis. Nam licet tempore Elia ministerium purum in toto populo Israëlitico appareret nullum; sed altaria essent destructa, Prophetæque Domini gladio occisi adeo, ut solus ex fidelium numero superesse videretur Elias 1. Regum. 19. v. 10. Nihilominus Dominus disertè testabatur v. 18. reliqua sibi esse septem milia: omnia genua, quæ non curvaverunt sese ipsi Baal: & omne os, quod non osculatum est eum.

29. Quia igitur per Ecclesiam Catholicam in hac Disputatione Pontificij intelligere nequeunt cæterum Electorum: intelligent universaliter cæterum omnium hominum, qui nomen Christi hisce in terris profitentur.

30. Verùm neque sic negabunt, Ecclesiam errare posse. Quandoquidem concedere & fateri cogantur, multos in Ecclesia ministros & auditores errasse, adeo que plurimos; cùm infidelium semper soleat esse major, quàm fidelium copia.

31. Annon in prisca Hebræarum Ecclesia decem ille tribus perpetuo Idolomania Oestro percitæ furebant? Annon reliquæ duæ, licet dilucida quandoque hujus erroris intervalla, sub pijs quibusdam Regibus, naetæ; majore tamen mox impetu, in Idolomaniam ruebant?

32. Quis jam negabit, idem Christianæ Ecclesiæ accidere posse, adeoque reapse accidisse? Estne Ecclesia re & substantia una, sive ea Judaica sive Christiana veste amictâ? Suntne partes Ecclesiæ similes? At istæ ipsidem planè incommodis obnoxia sunt, ac periculis.

33. Rectè igitur concludimus: uti olim tam Hierosolymis, quàm Samariæ Ecclesia fuit corrupta: ita nulla hodie datur Ecclesia, cui similes errores & corruptelæ non sint pertimescendæ: cùm negari non possit, illa propter nos esse scripta, illamque nostræ Ecclesiæ typum fuisse, 1. Cor. 10.

34. Quid multis? Si ne vera quidem Olea steterit inconcussa; sed licet præclaris promissionibus fulta 1. Reg. 8. v. 25. Psal. 87.

39. & 131. Jerem. 33. v. 18. & c. Convulsis nihilominus fidei radicibus, corruit; quanto magis ejusmodi casus oleastro contingere poterit?

B

Annon

35. Annon Christus Apostolis ipsis modo *ἀποστόλων*, modo *ἀποστόλων* exprobrat? Quis etiam negabit vel excusabit Thomæ incredulitatem Joh. 10. v. 25. & Petri simulationem, Gal. 2. v. 12. Et quam tetros errores in præcipuis Patribus, Origene, Hieronymo, Tertulliano, Clemente, Cypriano, Ambrosio, Damasceno. & alijs deprehendimus?

*Exceptio
Pontificiorum.*

36. De Apostolis excipiunt Pontificij, illos tunc nondum fuisse Episcopos, nisi designatos, & partes Ecclesiæ materiales, quæ errare possint.

Responsio.

37. Frustra ita excipiunt adversarij; Ordinariè enim prædicaverant jam pridem, & baptizaverant: unde illos Episcopos fuisse arguimus. Quid? quòd ipsi Judæ proditori Episcopatus nullam aliam quàm ob datam causam tribuitur *Actor. 1. v. 20.* Et quid audio? Non sunt partes materiales Ecclesiæ. Episcopi? Quomodo igitur in ipsis fuerit ratio totius Ecclesiæ, cujus partes essentielles materiam & formam esse, nemo negabit?

38. Observandum autem est, quòd post illa primordia, longè alia fuerit ratio Apostolorum, quàm cæterorum Pastorum & Episcoporum. Illi enim tanquam publici tabularij à Spiritu S. non à propriâ vel humanâ aliquâ voluntate acti, fœderis tabulas, nec non authenticum spiritualis connubij instrumentum conficiebant Ecclesiæ; Quocirca singulari quodam privilegio & prærogativa aberrandi periculo erant immunes.

*Apostoli
quomodo
eleventur
supra Ec-
clesiam.*

39. Atque hoc modo quando considerantur Apostoli sive scriptores *θεόπνευστοι*, non dubitamus, illos supra Ecclesiam militantem & omnia ejus membra, sive sint Pastores, sive Auditores, collocare, nimirum ut ipsam scripturam, quam per illos, tanquam suos calamos, exaravit Spiritus Sanctus.

40. Sunt enim immediatè à Spiritu Sancto illuminati & gubernati in prædicandis & consignanda divina veritate, ut constet: Cætera verò homines pij mediante verbo reguntur.

Obiectio.

41. Nihil ergo est, quod hic excipiunt Pontificij, nullam posse vel debere institui collationem inter Synagogam Judæorum

orum & Ecclesiam Christi propter divinarum promissionum
dissimilitudinem.

42. Nihil est, inquam, falsum est, & ex scripturis ostendi
non potest, *promissiones Ecclesie Novi Testamenti factas esse absolutas,*
& promissiones presentie divinae coeteri Ecclesie datas, ad so-
lam Christianam restringendam esse.

*Respon-
sio.*

43. Illæ enim requirunt hanc conditionem, ut credamus
Evangelio, & servemus mandata Christi: Hæc enim conditio
ubi non observatur, excidit Ecclesia ex gratia, *Apoal. 2. v. 5. in-*
currit in indignationem Dei v. 16. imò planè interit, nisi ressi-
piscat v. 5. & 16.

44. De his si verum est, quod dicunt Pontificij: tum etiam
minæ, violatæ legi adjectæ, ad Judæos non pertinebunt. Quid?
quod Apostolus Paulus disertè affirmat, Israelitarum esse ado-
ptionem & gloriam & fœdera & legis constitutionem & PRO-
MISSIONEM, *Rom. 9. v. 4.* Imò ipse etiam Christus ad di-
spersas Israelis oves colligendas præcipuè fuit missus *Matth. 15.*
v. 24. Atque hac de ipsa causa Abrahamus Pater credentium fu-
it dictus. nec non illi, qui ejus fidem imitantur, ejusdem cen-
sentur filij: hincque Petrus testis est, primum ad Judæos, de-
inde ad externos promissionem pertinere *Actor. 2. v. 39.*

45. Nullius etiam ponderis est, quod contra id, quod de
Patribus dicebamus, objiciunt, illos non errare in ijs, quæ ab
ipsis unanimitè consensu sunt tradita. Quandoquidem consen-
sus non est indubius veritatis canon. An non magno olim con-
sensu creditum fuit, Christum fore Regem mundanum, neq;
passurum? Crassissimus tamen iste fuit error.

Obiectio.

*Respon-
sio.*

46. Notandum, quid de hac re dicat Chrysofostomus: *Quid*
mibi cum multitudine? nullo unum preciosum lapidem, quam multos o-
bolos. Item Gerson: plus credendum est vel simplici Laico, scripturam
producenti quam toti concilio sine scriptura aliquid affirmanti. Et Hie-
ronymus; *Non sanctorum filij sunt, qui tenent loca sanctorum, sed qui*
exercent opera eorum &c.

B 2

Cæterum

47. Cæterum in hunc modum argumentamur: Quicumq; suâ naturâ est mendax, is in doctrina Christiana errare potest: At omnis Homo, sive sit Papa Romanus sive Cardinalis &c. Suâ naturâ est mendax: Ergo omnis Homo & ipse Papa Romanus cum omnibus suis satellitibus potest errare in doctrinâ Christianâ.

48. In minore & consequenter in conclusione includimus quoque divinitus illustratos & gubernatos: dicimusq; sanctos etiam in Ecclesia errare posse. Ratio est in promptu: quia renovatio in hac vita non est perfecta; sed manet lucta carnis adversus Spiritum. Hinc Ezech. 18. v. 24. clarissimè affirmat, *iussum averti posse à sua iustitia ad iniquitatem.* Et Salomon Prov. 24. v. 16. inquit: *Septies cadit iustus, & resurgit.* Videatur etiam Apostolus Paulus Rom. 7. ubi de lucta carnis adversus Spiritum prolixè agit.

49. In quam porrò Ecclesiam Apostolicæ comminationis fulmen vibratur, quam in illam ipsam, quæ hodiè sola Catholica & Apostolicæ nomenclaturâ tumet, nulliusq; erroris, aut hæreseos scopulum timet. Rom. 11. 27. 22.

50. Casum hunc longe luctuosissimum non sine causa prædixit Spiritus Sanctus. 1. Ne cristas erigant Episcopi illi Pharisæicæ potius, quàm Apostolicæ successionis supercilio ferocientes. 2. Ne fideles faciem hanc Ecclesiæ tristissimam intuentes despondeant animos Act. 20. 2. Cor. 11. Gal. 3. Col. 3. Thess. 2. 1. Tim. 4. Apocal. 12.

51. Porrò si Ecclesia errare non potest, causa erit vel in ipsis membris Ecclesiæ, vel in absolutâ Spiritus S. gratiâ. At falsum utrumque.

Obiectio. 52. Ast contra hoc excipiunt Pontificij, prætendentes illustrationem divinam prohibere errorem.

Responsio. 53. In promptu est responsio; Illustratur quidem & gubernatur Ecclesia à Spiritu Sancto; verum non absolutè, sed per verbum mediâtè: quod quidem in Ecclesia perpetuus est Canon ac norma doctrinæ certissima, nullam erroris labem in se suscipiens: At hanc *angeli Deus* non plane capit, quæ in terrestri cœno

cæno repret Ecclesia ; imò verbum illud abjicere potest. Quo-
verò abjecto & spreto, cessat illuminatio, & redeunt errorum
tenebræ. Id quando negant Pontificij, pricipium cum fine,
sationem cum Messe, infantem cum viro, prælium cum trium-
pho, cœnum cum cœlo pessimè confundunt.

54. Quod in specie Romanam Ecclesiam spectat, nullam
illa præ alijs Ecclesijs habet prærogativam. Sic enim Paulus i-
pse ad Roman. cap. 11. v. 19. ait: *Dices igitur defracti sunt Rami, ut e-*
go insererem: Bene dicu: per incredulitatem defracti sunt tu verò fide con-
situisti: ne esferaris animo, sed timeas. Nam si Deus naturalibus ramis
non pepercit, vide, ne qua fiat, ut nec tibi parcat. & c. Quoniam & tu ex-
scinderis, & c. Atque hæc ipsa Paulus ad Rom scribit. Unde ma-
nifestum est, illam quoque errare posse, & à Gratia Dei, non mi-
nus excidere, quàm excidit Ecclesia Israëlitica.

*Romana
Ecclesia
præ alijs
nullam ha-
bet præro-
gativam.*

55. Quæ hæctenus disputata & præposita sunt, ut recte intel-
ligantur, duplex observandum est discrimen: i. Supra positum,
Ecclesias esse vel particulares, vel universalem; Illasque esse
sub hac contentas, certorum locorum finibus circumscriptas,
ut est, Philippenfis, Romana: Hanc verò illis, conjunctim sum-
tis constare illasque omnes quotquot eadem profitentur fidem,
ambitu suo completi.

56. Deinde distinguendum esse, inter corruptionem & to-
talem abolitionem Ecclesiæ.

57. Statuimus igitur particulares Ecclesias corrumpi posse,
nec solum corrumpi, sed etiam aboleri penitus; quomodo et-
iam multas corruptas ac abolitas esse, testis est experientia. Quia
verò non omnes simul aboleri possunt, etiamsi omnes cor-
rumpi queant, idcirco neque universalis Ecclesia visibilis abo-
leri potest, corrumpi tamen potest.

*Quomodo
particula-
res Eccle-
siae pos-
sint errare.
Quomodo
universa-
lis.*

58. Huc pertinet illud Ambrosij: *Sicut Luna nunc plus, nunc*
minus fulget: ita quoque Ecclesia ortus obitusque suos habet: aliasque in statu
est perfecto, alias in statu corrupto.

59. In statu quidem perfecto est, quando sinceram habet
verbi divini prædicationem & legitimam Sacramentorum ad-

ministrationem quorum contra altero vel utroque corrupto, status Ecclesiae visibilis, quo ad ministerium publicum, corruptus est.

60. Isthæ enim, nempe verbum purum, & legitimus Sacramentorum usus (ut supra disputatione præcedente vidimus) sunt vera & characteristica *πρωϊσματα* Ecclesiae, quibus incorrupta à corrupta, vera à falsa *αναμφοσβητως* dignosci potest.

An Ecclesia & præcipua eius membra sint iudices controversiarum de fidei morarum.

61. Ex hætenus explicatis facile intelligitur, quid statuendum sit de problemate, hodiè inter nos & Pontificios multis modis agitato, quo quaeritur: An Ecclesia & præcipua eius membra sint iudices controversiarum, negotium fidei Christianæ spectantium.

62. Responso est facilis si scripturam sequamur: sunt & non sunt,

63. *Sunt*; quatenus iudicant juxta unicum & immortum canonem verbi divini scriptis Prophetarum & Apostolorum comprehensi. Si enim in novissimo die ipse Filius Dei iudex vivorum & mortuorum omnia juxta sermonem ac doctrinam, in sacris literis comprehensam, iudicabit *Ioh. 12. v. 48. Rom. 2. v. 16.* Quanto magis nos scripturam pro vera voce iudicis Christi in omnibus controversiis juxta mandatum Christi *Matt. 17. v. 5. Hanc audite,* & *Deut. 18. v. 15.* agnoscere debemus.

64. *Non sunt*: quatenus proprium suum sensum arbitrium, & opinionem vel etiam rancidas illas & obsoletas traditiones *ἀρχαϊκας* sequuntur. Quandoquidem in Dei verba juravimus simpliciter: in Ecclesiae verba adigimur *κατὰ τὴν*: nempe pro ut à Deo potestatem accepit per ipsius verbum ac intra metas, à verbo illo positas, religiose sese continet.

65. Inquis: Hac ratione non Ecclesia, sed verbum erit iudex, controversiarum in negotio fidei?

66. Omnino: Hoc enim est, quod volumus, verbum enim, vel Spiritus Sanctus per verbum, unicus controversiarum iudex est agnoscendus; non Spiritus hominis. Quicumque enim Spiritus est probandus & *ἀβαστασιως* recipiendus; is non potest esse supremus iudex fidei Christianæ: At omnis Spiritus hu-

manus

manus est probandus &c. Ergò nullius hominis, sed solius Dei Spiritus, quem Homo, ut Homo, probare nescit, iudex esse potest: *Ioh. 4. v. 1.*

67. Deinde scriptura se habet instar instrumenti authenticissimi, imò est instrumentum authenticum fidei ac religionis Christianæ: Ecclesia duntaxat Præconis & interpretis partibus fungitur. Ut igitur major est autoritas instrumenti authenticissimi, quam Præconis, qui id recitat: & quemadmodum illi tantum creditur, quatenus verè loquitur ea, quæ in instrumento continentur, vel ea rectè secundum normam instrumenti exponit; ita etiam. Major est autoritas Scripturæ, quam Ecclesiæ; II. Eo usque Ecclesiæ creditur, quousque proponit & rectè interpretatur ea, quæ in scripturis sacris continentur. Ut ita veritas & autoritas Ecclesiæ sit à verbo Dei: non contra hujus ab illa.

68. Præceptum Pontificij ponunt præsidium in loco *Matt. 18. v. 17.* Ubi Christus jubet audire Ecclesiam.

69. Verum præsidium istud admodum infirmum est; non enim eo loci agit Christus de Theologicarum controversiarum disceptationibus componendis: sed de sapiendis offensionibus inter fratres exortis, ideoque de negotijs humanis quibus quidem dijudicandis idonei sunt etiam *1. Cor. 6. v. 4.* verum ad ista quis idoneus? *2. Cor. 2. v. 16.*

70. Si autem vel maximè concederemus, mandatum istud Christi etiam ad obortas de fidei articulis controversias extendi posse: non tamen sub intelligenda foret absoluta quadam dijudicandi, decernendi & statuendi de dogmatibus Ecclesiæ, potestas. Quandoquidem, ut patet, obstricta illa est unico iudici vivorum & mortuorum, cuius vocem audit, *Ioh. 10. vers. 16.* *Matth. 17. v. 5.* *Deut. 18. v. 15.* ac juxta unicum verbi divini Canonem omnia judicat, ut dicitur *Esa. 44. v. 20.* *Ad legem & testimonium si non dixerint secundum verbum hoc, non erit illis lux matutina.*

71. Verum nondum quiescunt Pontificij: in loco enim *Rom. 10. v. 17.* *Fidelis ex auditu est, auditus autem per verbum Dei;* non ad muta scripturæ oracula nos rejici contendunt.

*Præceptum
Pontificiorum
in hac
disputatione
per asser-
dium.*

*Alius locus
à Pontificijs
allegatus.*

Verum.

72. Verum contra dicunt: Judicem hic non esse Ecclesiam, sed illum ipsum, cui Pater omne dedit Judicium *Joh. 5. v. 22. 27.* Est quidem hujus præco quicumque ad prædicandum mittitur: quicumque verò ex ejus auditu fidem reportat, non præconis duntaxat vocem auribus plane carnalibus; sed præcipuè Domini ac supremi illius judicis vocem intus sonantem, spiritalibus haurit auribus.

73. Debebant proinde hic recordari Pontificij, in prædicato verbo duo esse; verbum ipsum & actus prædicandi: non aliter atque in scripto verbo est, verbum ipsum & modus, hoc est actus scribendi sive ipsa scriptio.

Vis conver-
tendi ho-
mines un-
de fit.

74. Jam quaeritur unde fit vis illa convertendi homines, & in illorum animis accendendi fidem? num ex modo illo per actum humanum verbo addito, hoc est, ex actu illo vel prædicandi vel scribendi: Minimè gentium: Humanus enim actus, quatenus humanus, nullo modo potest habere effectum divinum. Ex ipso igitur verbo, & ejus efficacia per Spiritum Sanctum, hujusmodi effectus oritur. Ut ita verbum Dei per se arguatur efficax atq; potens organum ad convertendos homines, sive prædicatum audiatur, sive scriptum legatur, sive etiam certis numeris inclusum ac dispositum canatur, dummodo intelligatur atque cogitetur. Isthæc enim: prædicare, legere, canere, non sunt de Essentia verbi, sed solummodo ejus accidentia.

75. Pertinet huc, quod Apostolus Paulus monet *1. Cor. 3. v. 6. 7.* *Ego plantavi, Apollos rigavit; sed Deus dedit incrementum.* Itaque neq; is qui plantat, est aliquid, neq; qui rigat; sed Deus, qui dat incrementum.

76. Adde & hoc, quod prædicatio, uti & auditio, itemque scriptio sint res transeuntis: Verbum contra est res permanens & durans in æternum.

77. Potest etiam distingui inter verbum prædicatum & hominem prædicantem: Fides ex prædicato verbo est: non ex prædicante homine: Quocirca non ab hoc, sed ab illo pendet.

Quæ

77. Quæ Pontificij hic obijciunt de obscuritate, ambiguitate ac imperfectione scripturæ alibi resolvimus. Hoc loco id saltem adversarijs considerandum relinquimus, quod vitia, quæ in caliginoso & distorto imperitorum & ἀσπίτων εἰσδύρῃσι hærenti 2. Pet. 3. v. 16. non sine blasphemiam Sacræ Scripturæ, adscribantur.

79. Falsissimum quoque est, iudicem illum, quem adversarij nobis obtrudunt, semper præsentissimè obvium & expositum esse, atque ideo quæ in controversijs ambigua & obscura occurrunt protinus explicare, litesque quasi de plano, planè ac plenè definire posse.

80. Aut enim iudex ille erit Ecclesia Romana, sive in ea summus Pontifex: aut particularis alia Ecclesia, aut synodus. Non ista: quando quidem non cuivis de articulo vel doctrinâ quadam dubitanti semper contingit hunc adire Corinthum. Non illa: periclitabitur enim Ecclesia Romana. Non hæc: quia 2. Non semper habetur ejusmodi conventus. Quia, 2. Non statim certa aut rata est sententia, quæ vel in Oecumenico synodo fertur, nisi accedat Pontificis Romani confirmatio. Quia, 3. Synodi quoque inter se non semper conveniunt: ut Constantinensis & Basiliensis Episcopum Romanum Synodo subesse statuerunt ac jubent: Tridentina verò suo tridente utriusque prioris decreta confodit, & Papam Romanum supra omnia concilia effert: quod is divina humanaque jura in serinio pectoris sui conclusa circumferat, atque inde veluti ex tripode eruster. 4. Quia si ratio ista vera, frustra concilia coguntur. Sed omnis omnibus alijs controversiarum iudicijs, ipsum potius Pontificem rectè adire consultius erit. Illam autem verissimam iudicant Pontificij. Nam audiatur Bellarminus, qui illis instar omnium est, & lib. 4. de Rom. Pontif. c. 2. in hæc definit verba. *Ipsa est fallibilis (in iudicio nimirum doctrinæ & fidei) non est in cœtu consulariorum, vel in concilio Episcoporum sed in solo Pontifice. Et Stapletonus in Relect. princip. fidei doctrinæ Controv. 3. quæst. 6. p. 400. circa definitionem fidei & dubij dogmatis determinationem. Tanta semper suis Romanis Pontificis auctoritas, ut nullum quodlibet dogma Romanus*

Pontificiarum iudex non semper esse potest præsens.

manus Pontifex prius deflexerit, & unquamque heresim prius ea de re habita, vel per literas suas ad concilium missas, antequam in concilio Patres convenissent: utq; eius doctrinam & determinationem reliqui Episcopi & Concilij Patr. ssemper ad amissim secuti fuerint. Atq; conclusionem hanc Stapletonus vocat notabilem.

81. Quam integer etiam & ἀναιδέπρωτος iudex sit Romanus Pontifex, docent exempla. Quandoquidem nullum dari vel excogitari scelus potest, quod non in aliquem Pontificem Romanum cadat. Si unquam fuerint contemptores Dei & verbi eius, certe fuerunt Alexander VI. Sylvester II. Paulus III. Sic incantatores & præligiatores pessimi fuerunt Joannes XIX. XX. XXI. Sergius. IV. Benedictus VIII. Sylvester III. Gregorius VII. Clemens II. Damasus II. Leo IX. Victor II. Sacrilegij rei acti sunt Bonifacius VII. Clemens VII. Gregorius IX. Benedictus IX. Parricidij exemplum desideras? Entibi Paulum III. Alexandrum VI. Innocentium IV. Gregorium VII. Seditiosi factiosi Patriæque & ipsius Imperatoris proditores fuerunt Alexander III. Gregorius II. Gregorius VII. Paschalis II. Gregorius IX. Clemens VII. Alexander VI. Scortatorum & Adulterorum exempla tibi exhibent Sergius III. Johannes II. XI. XII. XIII. XIV. Christophorus I. Julius II. III. Leo X. Sixtus IV. Alexander VI. Clemens VII. Paulus III. & cum primis Johannes VIII.

82. Ut autem illorum vita, ita etiam doctrina fuit. Marcellinus idolis thura adoluit: Liberius Arianismo subscripsit: Vigilius Eutichianismo. Anastasius Nestorianismo: Honorius fuit Monotheleta; Zepherinus Montanista Gregorius III. Polygamiæ nonnullis concessit: Siritius conjugium esse pollutionem dixit. Nicolaus. I. Baptisum in unius tantum personæ nomine datum esse concessit & approbavit. Johan. XIV. Campanarum Baptisum contra verbum & institutionem Christi instituit. Sylvester II. & Gregorius VII. cum Diabolo pactus est. Johan. XXIII. Resurrectionem mortuorum & vitam æternam negavit. Gregorius VII. invadit Pontificatum contra canones: Cæsari rebus divinis intento machinatus est necem: panem

panem Eucharistiæ ad impias divinationes eliciendas in ignem
conjecit: quia magus, Christiana religionis irrisor & contem-
tor fuit: Veteres hæreses approbavit: Antecessorem suum A-
lexandrum occidit.

83. Quid & quod sapius Papa Papa contradixit, & succes-
sor successoris placita refixit. Inter Formosum, Stephanum,
Sextum, Romanum & Theodorum II. Joannem IX. & Sergi-
um III. nunquam convenire potuit. Cælestinus III. statuit, hæ-
resi ita dirimi conjugium, ut parti innocenti liceat alias inire
nuptias. Innocentius III. contrarium definit. Nicolaus IV.
Docuit abdicacionem omnium rerum in speciali & communi
propter Deum, meritoriam esse & sanctam, quam & Christus
viam perfectionis ostendens, verbo docuit & exemplo confir-
mavit: c. *Exijt. de verborum significatione in sexto.* Sed Johannes
XXII. c. *Dum inter, extra de verborum significat:* declarat, Hæreti-
cum esse dicere, Christum talem paupertatem verbo & exem-
plo docuisse. Eugenium IV. Concilium Basiliense propter hæ-
resin deposuit.

84. Imo ipsimet Pontificij scriptores negare non possunt,
Papam Romanum in controversijs fidei & morum dijudican-
dis errare posse. Bellarminus, inquit; Papam Hæreticum ma-
nifestum, per se desigere esse Papam lib. 2. de Papa cap. 30. op-
portet. Ergo concedit Papam Hæreticum fieri, atque adeo errare in
fide posse. Cajetanus de autoritate Papæ c. 20. & 21. docet. *Papam
Hæreticum ab Ecclesia verè deponi:* Verum antequam deponatur, op-
portet judicetur: Ergo Papa non tantum judicat, sed etiam ju-
dicari potest ab Ecclesia. Alphonsus de Castro lib. 1. c. 6. contra Hæ-
reses; affirmat *Pontificem, ut Pontificem esse posse Hæreticum & docere
hæresim, & de f. c. o aliquando accidisse.* Ipsum jus Papale distm. 41. c.
8. Papa: Papa, inquit, est à nomine indicandus, nisi deprehendatur à
facto devius. Glossa. *Boisacius Martyr, consultus, an Papa à aliquo ju-
dicari possit? Respondit, quod non, nisi Hæreticus deprehendatur. & si oc-
culta esset Hæresis, d. v. a possit accusari.* Et Adrianus VI. Papa in
quæstione de confirmatione: item Gerson & Alma in in libris
de potestate Papæ, concedunt, *Pontificem Hæreticum fieri posse.*

Unde

Unde Apodicticè inferitur: Quicumque fieri potest Hæreticus,
ille potest in controversijs fidei & morum dijudicandis errare;
At Papa Romanus fieri potest Hæreticus, ut demonstratum;
Ergò Romanus Pontifex potest errare.

85. Conclufum igitur estò: Non Ecclesiam vel universa-
lem, vel particularem; non Concilia; non Papam Romanum;
sed solum unicum Spiritum S. per verbum in scriptis, Prophe-
tarum & Apostolorum compræhensum esse supremum judi-
cem controversiarum fidei.

86. Tandem errores hic damnandi sunt. 1. Catharorum,
Donatistarum, Anabaptistarum & similium, perfectam Eccle-
siae puritatem in terrena hac fece quærentium: 2. Pontificio-
rum, qui soli Romane Ecclesiae, imò soli Pontifici hanc non-
errandi prærogativam vendicant. 3. Negant Ecclesiam errare
posse etiam si ea, quæ sacris literis non continentur, doceat. 4.
Distitant Spiritus Sancti regimen in Ecclesia non voluntari-
um, sed naturale ac necessarium esse: 5. Duplicem supra hanc
Scripturam Pontifici Romano tribuunt prærogativam. 1. Quod
sine Scriptura 2. Quod Romana Ecclesia potior
sit Scriptura, sicut Architectus
instrumento.

F I N I S.

99 A 6935

ULB Halle

005 360 463

3

TA → OC

PARTITIONVM
Theologicarum
DISPUTATIO XXIIIX.

De
AUTORITATE
ECCLESIAE
IN GENERE.

à & Florentissimâ Academiâ Witteber-
gensîproposita

PRÆSIDE
ACOBO MARTINI
Professore publico:

Respondente
PAULO TWARDOCO
Strelicensi Silesio.

Ad diem 12. Octobris Horis locor,
consuetis

sumtibus Clementis Bergeri
Bibliopolæ Wittebergensis.

ANNO 1611.

